

به نام خدا

وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

(ایرانداک)

خلاصه گزارش طرح پژوهشی سازمانی

عنوان طرح پژوهشی

شناسایی ویژگی های زبان علم در مدارک علمی فارسی

۹۹/۵/۲۸

تاریخ پایان طرح پژوهشی

۹۷/۱۱/۳۰

تاریخ شروع طرح پژوهشی

سید مهدی سمائی

نام و نام خانوادگی مجری طرح پژوهشی

بهروز رسولی

نام و نام خانوادگی همکاران طرح پژوهشی

درباره طرح پژوهشی

زبان فارسی همانند دیگر زبانها به گونه های اجتماعی متفاوتی تقسیم می شود. این گونه ها تابع متغیر سن و جنسیت و حرفه و جایگاه اجتماعی گویشوران جامعه زبانی است. زبان علم یکی از گونه های اجتماعی زبان فارسی است که طبقات تحصیل کرده در مجامع و بافت های علمی آن را به کار می برند. در این پژوهش ویژگی های صوری و زبانی بخشی از مدارک علمی فارسی در رشته زبان شناسی و زمین شناسی و شیمی استخراج شده است. هدف از انجام این پژوهش عرضه تصویری کلی از ویژگی های زبان علم فارسی بوده است.

روش پژوهش

حدود صد مدرک از حوزه علوم انسانی و علوم پایه شامل رشته زبان شناسی و زمین شناسی و شیمی با نرم افزار مکس کیو استخراج و عناصر زبانی خاصی از آن ها استخراج شده است. این عناصر زبانی بر اساس ویژگی های دستوری آن ها طبقه بندی شده است.

یافته های طرح پژوهشی

مقولات واژگانی نظیر اسم و صفت و قید و حروف اضافه و برخی ساخت های نحوی مانند ساخت مجهول و زمان افعال از صد متن زبان شناسی و زمین شناسی و شیمی با نرم افزار مکس کیو استخراج و طبقه بندی شده است تا

بر اساس آن ها ویژگی های زبان علم فارسی مشخص شود. از ویژگی های مشترک زبان علم فارسی استفاده از الفاظ و عبارات فخیم عربی در مقوله های اسم و صفت و قید و حروف اضافه و کاربرد قابل توجه ساخت مجهول و استفاده خاص از برخی زمان های دستوری در متون علمی بوده است.

نتیجه گیری و پیشنهادها

پرسش های پژوهش عبارت بودند از:

الف. ویژگی های زبان علم فارسی کدام است

ب. چگونه می توان زبان علم فارسی را از دیگر گونه های زبان فارسی تمیز داد

فاکتورهای صوری واژگانی زبان علم فارسی عبارتند از کاربرد الفاظ فخیم و وزین و استفاده از اصطلاحات تخصصی (ژارگون) و واژه های علمی. استفاده از ساخت مجهول و فاعل نقش باخته و جملات بی شخص و به کار بردن فراوان زمان دستوری حال ساده افعال بسیط و افعال مرکب و گروهی و گرده برداری نحوی و کاربرد محدود حذف و افتادگی نحوی و استفاده از تکرار نیز از جمله فاکتورهای نحوی زبان علم فارسی اند.

این پژوهش با داده هایی محدود انجام شده است. برای رسیدن به نتیجه نهایی بررسی جامع متون علمی

فارسی به صورت در زمانی مکمل این پژوهش خواهد بود